

УДК 339.92.061.1(477)

Аліна Леонідівна ПОМАЗА-ПОНОМАРЕНКО,

кандидат наук з державного управління,
начальник наукового відділу з проблем державної безпеки
навчально-науково-виробничого центру

Національного університету цивільного захисту України (м. Харків);

Кирило Олександрович ГУСАРОВ,

старший науковий співробітник
наукового відділу з проблем державної безпеки
навчально-науково-виробничого центру

Національного університету цивільного захисту України (м. Харків)

ТРАНСКОРДОННА СПІВПРАЦЯ ЯК ЗАСІБ ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ МІГРАЦІЇ ТА ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Транскордонна співпраця між регіонами відіграє важливу роль у зміцненні демократичної і політичної стабільності в державі, в її економічному, екологічному, культурному і соціальному розвитку. Урахування цих особливостей дозволило деяким єврорегіонам України, а саме: Карпатському понизити рівень міграції та безробіття (табл. 1). Цей єврорегіон включає Львівську, Тернопільську, Івано-Франківську, Рівненську, Волинську, Чернівецьку області (див. Державну програму розвитку транскордонного співробітництва на 2016–2020 роки [2]).

Таблиця 1

Рівень безробіття та міграції в областях, які входять до Карпатського єврорегіону, і в Україні загалом

Роки	Області, які входять до Карпатського єврорегіону							
	Загалом в Україні	Волинська обл.	Закарпатська обл.	Івано-Франківська обл.	Львівська обл.	Рівненська обл.	Тернопільська обл.	Чернівецька обл.
	Рівень зареєстрованого безробіття, %							
2001	4,1	5,8	6,0	5,7	6,0	6,9	6,8	4,2
2010	2,7	3,1	2,8	3,5	2,7	4,7	5,3	3,7
2018	9,1	11,6	10,3	8,3	7,0	10,2	10,3	8,9
	Міжнародна міграція українських громадян, осіб							
2001	33471	871	1098	290	1234	1062	252	708
2010	652639	17348	8926	16516	32159	20453	14879	9937
2018	196379	5656	2929	5615	12739	6896	6043	3314

Джерело: складено на підставі [4].

Підвищенню рівня розвитку єврорегіонів, у т. ч. Карпатського, а також рівня міграції в ньому сприяла низка причин, серед яких основними є такі: 1) прийняття Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2016–2020 роки, Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року та ін. правових документів; 2) упровадження низки соціально-економічних та інфраструктурних проектів в єврорегіонах у межах реалізації транскордонного співробітництва тощо [2]. Ці заходи здійснювалися в межах компетенції територіальних громад і влади в державі, визначеної внутрішнім законодавством відповідно до таких принципів європейської регіональної політики, як субсидіарності, децентралізації, партнерства, планування, прогнозування, а також концентрації й адиціоналізму [1; 3]. Ці принципи передбачають, що фінансові ресурси, які надає ЄС окремим державам-членам або суб'єктам регіонального розвитку, повинні бути доповнені і розширені за рахунок місцевих джерел. Такі принципи мають взаємодоповнюючий характер і є визначають, що розвиток регіонів має відбуватися за умови кооперації й ефективного використання ініціатив, пошуку і розвитку власних джерел фінансування програм і транскордонного співробітництва. Загальноприйнятим є те, що 50 % того чи іншого проекту фінансує держава-член, а внесок депресивних регіонів становить мінімум 20 % [1; 3].

Висновок. Отже, ефективна реалізація вищезазначених принципів у регіональній політиці Європейського Союзу має подвійне завдання, що передбачає посилення і концентрацію наявних ресурсів з метою сприяння реалізації визначених цілей регіонального розвитку; визначення територій, які мають однакові або подібні проблеми (низький рівень доходів, високий рівень безробіття тощо). Крім того, транскордонне співробітництво є важливим для створення статистичної бази розвитку регіонів та депресивних територій, оскільки наразі проблематичним є відстеження відповідних інформаційних даних. Разом із тим, вимагає доопрацювання чинне законодавство України в напрямку уточнення в ньому понятійно-категоріального апарату (закріплення визначення дефініції «транскордонної співпраці» як специфічної сфери зовнішньо-економічної, політичної, екологічної, культурно-освітньої та інших видів міжнародної діяльності, а також «євро регіону» як організаційно-інституційної форми реалізації регіональної політики соціально-економічного спрямування транскордонної співпраці). Крім того, на законодавчому рівні слід забезпечити розвиток транскордонних кластерів. Вони також є організаційно-інституційною формою транскордонної співпраці, але мають виробничо-технічне

спрямування, базис якого становить інтеграція асоційованих інституцій (географічно зосереджених у транскордонному регіоні).

Наукова (практична) новизна: досліджено особливості розвитку транскордонної співпраці як засобу зниження рівня міграції та підвищення економічної безпеки держави; обґрунтовано внесення змін до вітчизняного законодавства шляхом уточнення понять транскордонна співпраця, а також її форм (єврорегіон і транскордонні кластери).

Список бібліографічних посилань

1. Европейская рамочная конвенция о приграничном сотрудничестве территориальных сообществ и властей : от 22.12.1981 // Совет Европы : офіц. сайт. URL: <https://www.coe.int/ru/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/106> (дата звернення: 04.11.2019).

2. Верховна Рада України : офіц. сайт. URL: <https://rada.gov.ua/> (дата звернення: 04.11.2019).

3. Українське суспільство: міграційний рівень : нац. доп. / Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. Київ, 2018. 396 с.

4. Pomaza-Ponomarenko A., Husarov K. The evolution of economic processes as a factor of state security of Ukraine. *East Journal of Security Studies*. 2019. Vol. 4. P. 36–45. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.2632549>.

Одержано 07.11.2019

УДК 330(477)

Наталія Вікторівна ПАВЛЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри соціальних

та економічних дисциплін факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

БОРОТЬБА З ЕКСТРАКТИВНИМИ ІНСТИТУТАМИ ЯК ІНДИКАТОР ПОВНОЦІННОСТІ РЕФОРМ

Основною функцією економічної системи є забезпечення суспільства необхідною кількістю життєвих благ. Виходячи з цього, критерієм доцільності та ефективності будь-яких її цілеспрямованих змін має бути підвищення добробуту населення країни. Тридцятирічний досвід реформування національної економіки показав, що цей критерій дуже часто або зовсім ігнорувався, або враховувався лише формально. Переважна частина здійснених «покращень»